La freqüència del mar

Estic assegut en una llitera del vaixell que acaba de sortir del port de la Palma. A través de l'ull de bou només veig aigua negra i una mica de boira que s'arrossega per damunt de les onades. De tant en tant, alguna cosa colpeja el casc des de fora, però quan m'hi acosto per mirar no hi ha res. Fa hores que intento escriure aquesta carta, pare, i encara no sé com explicar-te el que ha passat. Em tremolen les mans i gairebé no puc aguantar el llapis. No és pel fred. Fa una estona he sentit tres cops a la porta de la cabina, seguits de la teva veu. Em deies que obrís, que havies vingut a buscar-me. Però tu no ets aquí, pare. Tu ets a casa, a Mallorca. I el pitjor és que la veu ho sap.

Tot va començar aquell dijous d'octubre del 1974, quan vaig trobar la ràdio a les golfes. Jo estrenava cinquè de batxillerat i, com sempre, passava les tardes estudiant de mala gana. Recordo que plovia i que tu em vas demanar que pugés a buscar unes caixes que necessitaves. Les golfes feien aquella olor de fusta vella i humitat que sempre m'havia desagradat. Hi havia mobles coberts amb llençols, fotografies antigues i caixes plenes de coses que ningú no havia tocat en anys. La ràdio era al fons, sota una pila de diaris. Era negra, de baquelita, amb els botons rovellats i una pantalla petita on apareixien els números de les freqüències. Tenia una esquerda al costat, com si hagués caigut a terra moltes vegades. A la part del darrere hi havia una etiqueta mig esborrada amb el nom de l'avi. Me la vaig endur a l'habitació per ensenyar-te-la. Tu et vas quedar molt quiet quan la vas veure. Va ser només un segon, però em vaig adonar que t'havies posat nerviós.

—On l'has trobada? —em vas preguntar.

—A les golfes. Per què?

No em vas contestar. Vas agafar la ràdio i la vas deixar damunt del meu escriptori. Després em vas dir que no la toqués perquè era una andròmina inútil. Em va semblar estrany que t'importés tant una ràdio espatllada, però no li vaig donar més voltes. Aquella nit, quan vaig acabar els deures, vaig tornar a mirar-la. No sé ben bé per què. Potser perquè em feia curiositat saber si encara funcionava. El cable estava tallat i no hi havia piles, però vaig començar a girar els botons igualment.El dial va fer un soroll sec. Llavors la pantalla es va encendre. Era vermella. Els números van començar a moure's sols fins que es van aturar al 74. Vaig deixar de tocar la ràdio.Durant uns segons no va passar res. Després vaig sentir una respiració pels altaveus. Era lenta, profunda. Vaig acostar-hi l'orella i vaig sentir una cosa que em va fer apartar-me de cop.Algú estava plorant. Vaig pensar que potser era una emissió antiga,

alguna gravació que encara funcionava per casualitat. Però aleshores una veu va xiuxiuejar el meu nom.El va pronunciar perfectament. Vaig apagar la ràdio i vaig sortir de l'habitació. Quan vaig tornar al cap d'una estona, la pantalla continuava encesa. Aquella nit vaig somiar amb les golfes. Al somni, jo era davant de la ràdio i sentia algú caminant darrere meu. No em podia girar. Cada vegada que intentava moure'm, els passos s'acostaven una mica més. Finalment, una mà em va tocar l'espatlla. Em vaig despertar de cop. Eren les tres i disset de la matinada. Ho sé perquè el rellotge de la tauleta s'havia aturat i els números parpellejaven sempre a la mateixa hora.La ràdio era damunt de l'escriptori. I algú acabava de dir des de dins:

—Encara no.

Vaig passar la resta de la nit amb el llum encès. L'endemà em vaig convèncer que tot havia estat cosa de la son. No volia explicar-t'ho perquè sabia que em diries que estava cansat i que necessitava dormir més. A l'institut vaig intentar fer vida normal. A classe d'història, mentre el professor explicava la Revolució Francesa, vaig començar a sentir un soroll molt fluix, com una ràdio mal sintonitzada. Al principi venia del passadís. Després, de sota la taula. Finalment, em vaig adonar que el soroll sortia de la meva pròpia boca. No estava parlant. Almenys, jo no ho volia fer. La mà dreta continuava prenent apunts, però havia començat a escriure una sèrie de números al marge de la llibreta: 74, 74, 74, 74. Intentava parar, però el llapis continuava movent-se. Quan el professor es va acostar per veure què feia, vaig tapar la pàgina.

—Estàs bé? —em va preguntar.

Vaig dir que sí. Ell va mirar la llibreta un moment més del compte i va tornar a la pissarra sense dir res. Aquella tarda, quan vaig obrir la motxilla, vaig trobar un paper doblegat entre els llibres. Hi havia una frase escrita amb la meva lletra.

«No deixis que el teu pare entri a les golfes.»

Vaig arrencar el paper i el vaig llençar a una paperera del carrer. Quan vaig arribar a casa, tu m'esperaves al menjador. Em vas preguntar per què havia baixat a la cuina durant la matinada i per què m'havia quedat tanta estona davant de la porta del teu dormitori. Et vaig dir que jo no m'havia aixecat. Tu em vas mirar com si no em reconeguessis.

—Em vas parlar, fill. Em vas dir que l'avi era a les golfes i que volia veure'm.- Vaig notar un fred estrany a l'estómac. —Jo no he dit això.

Vas trigar una estona a respondre. Després vas explicar-me que havies obert la porta i m'havies trobat dret al passadís, completament immòbil. Tenia els ulls oberts, però no et mirava. Quan em vas tocar el braç, et vaig somriure. El problema era que, segons tu, aquell somriure no semblava meu. Aquella nit vaig tancar la porta de la meva habitació amb clau i vaig posar una cadira davant. Vaig amagar la ràdio dins d'un armari i em vaig ficar al llit sense apagar el llum. Durant hores no vaig sentir res. Fins que, a les tres i disset, algú va trucar a la porta. Tres cops. Vaig deixar de respirar durant un instant.

—Qui hi ha? —vaig preguntar.—Soc jo —va respondre la meva pròpia veu des del passadís.

Vaig mirar el llit, després la porta. No entenia res. Jo era dins de l'habitació. Jo acabava de parlar. La veu va tornar a sonar. —Obre. Tinc fred. Vaig començar a plorar sense fer soroll. No em podia moure. La cadira va grinyolar a poc a poc. Després, silenci. Vaig esperar uns minuts abans d'aixecar-me. Quan vaig mirar pel forat del pany, el passadís estava buit. Però a terra hi havia unes petjades humides que començaven davant de la meva porta i continuaven cap a les escales de les golfes. No vaig dormir més.L'endemà vaig pujar a les golfes per buscar alguna explicació. No sabia què esperava trobar, però estava segur que l'avi hi tenia alguna cosa a veure. Feia anys que havia mort i gairebé mai no parlàvem d'ell. Només recordava algunes fotografies i la manera estranya com tu canviaves de tema quan algú el mencionava. Al fons d'una caixa vaig trobar unes cartes lligades amb un cordill. Eren de l'avi i estaven escrites amb una lletra tremolosa. Algunes tenien taques d'humitat i d'altres estaven arrugades.A la primera carta parlava d'una veu que havia sentit al port l'any 1942, quan treballava carregant mercaderies durant la nit. Deia que apareixia sempre a la mateixa freqüència i que semblava conèixer els seus pensaments abans que ell mateix. Al principi, la veu només li donava consells. Li deia quins vaixells arribarien, quins homes mentien i quines coses havia de fer per evitar problemes. L'avi estava convençut que havia trobat una mena de protecció. Però després la veu va començar a demanar-li coses. Primer, que deixés una porta oberta. Després, que no expliqués a ningú el que havia sentit. Més endavant, que mentís a la família. Cada vegada li costava menys obeir-la, fins al punt que ja no sabia distingir quines decisions eren seves i quines no. En una de les cartes havia escrit:

«El pitjor no és que et parli. El pitjor és que, quan calla, continues pensant amb la seva veu.»

Vaig continuar llegint. L'avi explicava que havia intentat desfer-se de la ràdio moltes vegades. Una nit la va deixar al port, dins d'un magatzem tancat. L'endemà la va trobar a casa, damunt del seu llit. Una altra vegada la va enterrar, però al cap d'uns dies va aparèixer a les golfes, completament neta.La darrera carta era diferent de les altres. Només tenia unes quantes línies.

«Si algun dia la ràdio torna a encendre's, no escoltis el que diu. No importa si et parla amb la meva veu o amb la teva. No importa si et promet que tot s'acabarà. La freqüència no transmet veus. Les utilitza. No és un aparell per escoltar els morts. És una porta perquè alguna cosa ens escolti a nosaltres.»

Vaig deixar caure la carta. En aquell mateix moment, vaig sentir un soroll al darrere. Una fusta havia cruixit a prop de les escales.

—Pare?

Ningú no va respondre. Vaig recollir les cartes i vaig baixar tan de pressa com vaig poder. Vaig entrar a la meva habitació i vaig buscar la ràdio a l'armari. No hi era. La vaig trobar al menjador, damunt de la taula, al costat d'un got d'aigua. La pantalla estava apagada i el cable continuava tallat. Em vaig acostar amb la intenció d'agafar-la i llençar-la, però abans que pogués tocar-la, la ràdio va fer un clic.

—Has llegit les cartes —va dir la veu.

Era la veu de l'avi. Em vaig quedar paralitzat.

—Què vols de mi?

Va riure fluixament. —Encara fas les preguntes equivocades.

La pantalla es va encendre. El número 74 va aparèixer en vermell i, per un instant, vaig veure el reflex de la meva cara al vidre. Però hi havia alguna cosa estranya. El reflex no estava quiet. Somreia. Jo no estava somrient. Vaig fer un pas enrere. El reflex va continuar mirant-me i va moure els llavis molt a poc a poc.

«Ara et toca a tu.»

Vaig córrer cap a la porta, però no vaig arribar a obrir-la. Les cames no em responien. Vaig intentar cridar-te, però de la meva boca només va sortir aquella respiració fonda que havia sentit la primera nit. La veu va començar a parlar dins del meu cap. No venia de fora. No semblava que algú m'estigués parlant a cau d'orella. Era com si hagués estat sempre allà, amagada darrere dels meus pensaments, esperant que m'adonés de la seva presència.

—No t'espantis. Només necessito una mica de temps.

Vaig intentar moure els dits. Ho vaig aconseguir, però no era jo qui els movia. La meva mà es va aixecar i va agafar un llapis de la taula. Després va obrir una llibreta i va escriure una frase amb una lletra que no era exactament la meva.

«Demà marxarem.»

Vaig lluitar per deixar anar el llapis, però els meus dits continuaven tancats.

—Qui ets? —vaig preguntar per dins, perquè ja no estava segur que la meva boca em pertanyés.

La resposta va arribar immediatament.

—Algú que porta molt de temps esperant.

Després vaig sentir un altre soroll. Venia de les golfes. Eren tres cops, com els que havia sentit a la porta de la meva habitació. La veu va callar. I, per primera vegada des que tot havia començat, vaig sentir que tenia por. No per mi, sinó per tu. Perquè sabia que estaves a casa i que, si senties aquells cops, pujaries a veure què passava. Vaig aconseguir recuperar el control durant uns segons. Vaig córrer cap a la teva habitació i vaig trobar-te assegut al llit, encara vestit, amb una fotografia de l'avi a les mans.

—Pare, hem de marxar d'aquí —et vaig dir—. Hem de llençar la ràdio. Ara mateix.

Em vas mirar sense entendre res. Llavors la veu va tornar. Aquesta vegada va sortir de la meva boca.

—No l'escoltis, pare. Està molt cansat. No sap què diu.

Vaig veure com et canviava la cara. No sabies a qui havies de creure. Jo intentava parlar, però la meva pròpia boca em contradeia, i cada vegada que aconseguia dir una paraula, la veu en deia una altra. Finalment, em vas agafar per les espatlles.

—Mira'm als ulls —em vas demanar.

Ho vaig fer. Durant un instant, vaig veure que em reconeixies. Em vas dir el meu nom, aquell nom que només utilitzaves quan era petit i tenia por de la foscor. Vaig intentar respondre't, però la veu es va avançar.

—No el diguis més!

Em vas deixar anar de cop. La veu havia parlat amb un to tan fred que no semblava humana. I tu, pare, ho vas entendre. Per primera vegada, vas comprendre que allò que tenies davant no era només el teu fill espantat. Em vas ordenar que sortís de casa i anés al port. Vas dir que vindries darrere meu, que havies de fer una cosa abans de marxar. Jo no volia anar-me'n. No volia deixar-te sol amb aquella cosa. Però les meves cames van començar a caminar sense que jo els ho demanés. Vaig sortir al carrer i vaig arribar al port quan ja era fosc. No recordo haver decidit agafar cap vaixell, ni haver comprat un bitllet. Només recordo el soroll de les onades, l'olor de gasoil i una sensació molt estranya. Quan vaig recuperar una mica de consciència, ja era dins d'aquesta cabina. No sé quantes hores han passat. El vaixell avança cap al nord i no hi ha ningú al passadís. He intentat obrir la porta, però el pany no es mou. He cridat perquè algú m'ajudi, però els mariners que passen per davant continuen caminant com si no em sentissin. Fa una estona he trobat una cosa sota el matalàs: una ràdio petita, de baquelita negra, amb una esquerda al costat. No és possible. Jo no l'he portada. El cable està tallat. A la pantalla hi ha el número 74. No l'he tocada. T'ho prometo, pare. Només l'he mirat des de l'altra banda de la cabina. Però la pantalla s'ha encès i he sentit la teva veu. M'has dit que obrís la porta. M'has dit que eres al passadís i que tenies fred. He contestat que no eres tu, que no podia ser tu. Llavors la veu ha començat a riure. Ha dit que ja no necessitava la ràdio, perquè ara podia parlar des de qualsevol lloc.I després ha afegit una cosa que encara no aconsegueixo treure'm del cap:

“Quan arribem a terra, ningú no notarà la diferència.”

He intentat escriure aquesta carta per deixar-te una prova, perquè si algun dia torno a casa i em veus somriure com abans. No sé què passarà quan el vaixell arribi al port. No sé si podré tornar a parlar amb la meva pròpia veu ni si recordaré tot el que he escrit.Però hi ha una cosa que he de dir-te abans d'acabar.Fa uns minuts, mentre escrivia, he sentit tres cops a la porta de la cabina. He pensat que era algún mariner, però després he sentit la teva veu. M'has tornat a cridar pel nom. M'he acostat a la porta, sense tocar el pany, i he mirat pel petit vidre.No hi havia ningú al passadís. Però al reflex del vidre t'he vist a tu, pare, dret just darrere meu. M'he girat immediatament.La cabina estava buida.Quan he tornat a mirar el vidre, ja no hi eres. Només hi havia el meu reflex, amb la cara pàl·lida i els ulls cansat. —Ja gairebé hem arribat.- va dir la veu.

He deixat el llapis. No puc continuar escrivint. Sento passos al passadís i el pany acaba de fer un clic.Pare, si aquesta carta t'arriba, no busquis el vaixell. No vinguis a buscar-me al port. I, sobretot, no entris a les golfes.Si trobes la ràdio, deixa-la on és.No intentis escoltar-la per saber què m'ha passat.Perquè acabo de sentir una cosa que no sé com explicar-te: des de l'altra banda de la porta, algú està escrivint aquesta mateixa carta.Puc sentir el llapis lliscant sobre el paper..Adeu, pare. Si algun dia sents la meva veu a través d'una ràdio, no contestis. No seré jo.